

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Raad van State 450 jaar

Bosmans, J.

Citation

Bosmans, J. (1982). Boekbespreking van: Raad van State 450 jaar. *Acta Politica*, 17: 1982(4), 566-566.

Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3452303>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3452303>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

positie kreeg, die hij in grote lijnen nu nog heeft. De Amsterdamse rechtshistoricus De Schepper behandelt de landsheerlijke tijd, Van Deursen schetst de situatie ten tijde van de Republiek, de Leidse rechtshistoricus Elias heeft de Bataafse en Franse tijd voor zijn rekening genomen en ten slotte geeft de Utrechtse emeritus-hoogleraar staats- en administratief recht Prins de ontwikkeling vanaf 1814 tot de wet van 1861. De Schepper, Elias en Prins leggen alle nadruk op de formeel-juridische en organisatorische kant van de zaak, terwijl Van Deursen expliciet en systematisch ook aandacht schenkt aan de gang van zaken binnen de Raad.

In de tweede rubriek wordt de historische lijn vanaf 1861 niet meer gevolgd, maar beperken de auteurs – (oud)-staatsraden – zich voornamelijk tot een in het algemeen vrij technische uiteenzetting van de thans geldende bevoegdheden en procedures op de vier terreinen, waarop de Raad werkzaam is: adviseren over wetgeving (Polak), adviseren over geschillen van bestuur (Kan), de administratieve rechtspraak (Van der Hoeven) en de waarneming van het koninklijk gezag in zeer speciale gevallen, namelijk tussen het wegvallen van de koning en het in functie treden van troonopvolger of diens regent (Ruppert).

De derde rubriek bevat varia. Ruppert schetst de – voornamelijk huidige – bevoegdheden van de medewerkers van de Raad. Van der Ven vergelijkt op een aantal punten de Nederlandse wetgeving van nu met die in landen van de Europese Gemeenschap, waar een orgaan functioneert dat zich met onze Raad laat vergelijken (Frankrijk, Italië, Griekenland, Luxemburg en België). Staatsraad Kapteyn ten slotte beschrijft op even abstracte wijze als zijn collega-auteurs in deze en de tweede rubriek de betekenis van het recht van de Europese Gemeenschap voor het werk van de Raad.

Tussen deze opstellen zijn korte biografieën geplaatst van drie vice-presidenten, drie staatsraden en twee ambtenaren. Op een co-product van twee ambtenaren van de Raad na zijn zij alle geschreven door de historica Van Ditzhuyzen. De keuze van de personen is niet duidelijk en lijkt weinig te maken te hebben met de overige opstellen. Uit de twintigste eeuw bijvoorbeeld figureren in deze portrettengalerij de oude Struycken, die in de rest van het boek slechts sporadisch, en Beelaerts van Blokland, die daarin helemaal niet vernoemd wordt.

Het gedenkboek biedt dus veel. Maar de gevarieerdheid van thema en aanpak heeft het boek bepaald geen goed gedaan. Zelfs binnen ieder van de eerste drie rubrieken is er een te veel aan verscheidenheid te bespeuren, waardoor onze (historische) kennis over de Raad fragmentarisch blijft. Een treffend voorbeeld is te vinden in de tweede rubriek. Als Van der Hoeven de ontwikkeling van de AROB naloop van 1887, toen de grondwet in feite de mogelijkheid van deze vorm van rechtspraak opende, geeft hij slechts de reacties weer van de Raad van State op rapporten van diverse (staats)commissies en op wetsontwerpen. Polak en Ruppert daarentegen laten in hun opstellen over de advisering over wetgeving en de waarneming van het koninklijk gezag de Raad juist voor wat hij is en inventariseren reacties en opvattingen van wetgever en literatuur, waarvoor Van der Hoeven kennelijk geen belangstelling had. Er zijn wel meer van zulke voorbeelden te geven en dat leidt tot mijn conclusie dat van een evenwichtige behandeling van de onderwerpen lang niet altijd gesproken mag worden. Of anders gezegd: de auteurs zijn te veel hun eigen gang gegaan en dat roept dan de vraag op, of de redactie wel over een duidelijk plan beschikte, toen zij auteurs aantrok. Door het ontbreken van een redactionele verantwoording moet ik het bij deze suggestieve vraag laten.

Een tweede bezwaar is dat ons nauwelijks een blik in de keuken van de Raad ge-

gund wordt. Van Deursen doet dat gelukkig wel royaal, maar bij de anderen komt men slechts incidenteel levende mensen tegen. En bij Van Ditzhuyzen dan? Bij haar doet zich het merkwaardige geval voor – gevolg van de door mij veronderstelde te grote vrijheid van de auteurs? – dat zij wel fraaie portretten heeft geschetst maar voor de verkeerde galerij. Van Ditzhuyzen informeert namelijk uitvoerig over allerlei zaken als jeugd, scholing, huwelijk, liefdesleven, financiën, behuizing en carrière van haar helden, maar laat de lezer vrijwel in het duister over wat hij in dit boek juist denkt te vinden: in eerste instantie toch het optreden van de betreffende personen in de Raad van State.

De algemene indruk, die het boek maakt, is dat het voornamelijk weinig opwindende, meestal in een kille stijl geschreven wetsgeschiedenis biedt en zodoende handelt over die aspecten van de Raad, waarover wij door de handboeken staatsrecht en staatsinrichting het beste geïnformeerd zijn. De lacunes in onze kennis omtrent de Raad zijn dus niet opgevuld met dit boek. De geschiedenis van de Raad is niet geschreven. Een gemiste kans. Moeten wij dat de redactie kwalijk nemen? Te prefereren ware geweest om één of twee personen uit te nodigen om op een wijze, waarvan Van Deursen in zijn bijdrage getuigenis aflegt, naar de bronnen te gaan en van hun bevindingen verslag te doen. Ik neem aan dat zulk een persoon in onze tijd van micro-specialisme niet meer te vinden is. Dat is te betreuren, maar een redactie staat vrij machteloos tegenover zo'n gegeven. Wel moet worden opgemerkt dat de redactie de teugels kennelijk soepel in handen heeft gehouden en dat zij van haar coördinerende taak, althans op papier, weinig heeft kunnen laten blijken. Wellicht moet ik mijn indruk bijstellen, als ik het repertorium zou kennen, dat tegelijk met dit boek is uitgegeven, maar mij niet ter recensie is aangeboden en behalve een bibliografie veel documentatie en biografische gegevens bevat.

De taaië kost is overigens door de Staatsuitgeverij fraai verpakt. Aan verluchting en tekstopmaak is alle zorg besteed. Ook spel- en/of drukfouten zijn maar sporadisch te vinden. In 1691 besloot de Raad van State, 'het vitieus en slordig schrijven van de clercken' moe (p. 64), elke fout voortaan met een rijksdaalder te beboeten. Zou deze regel nog gelden, dan zou slechts een enkele auteur in de buidel hebben moeten tasten, voor een paar rijksdaalders maar.

dr. J. Bosmans

R. Soetendorp, **Het Nederlandse beleid ten aanzien van het Arabisch-Israëliësch conflict 1947-1977**. (Meppel, Krips Repro 1982), dissertatie, 272 blz.

Society anti-semitisme op BZ en in de buitenlandse dienst? 'Wij staan achter Israël'? Welnee, aldus Soetendorp in zijn recentelijk aan de Rijksuniversiteit Groningen verdedigde proefschrift. Of in elk geval: dat zijn niet de meest relevante factoren ter verklaring van het Nederlandse beleid met betrekking tot het Midden-Oostenconflict.

Stelliger dan de tekst zijn de eerste twee stellingen bij het proefschrift: 1. 'Na de mythe over het heldhaftige gedrag van het Nederlandse volk tegenover zijn Joodse medeburgers tijdens de Tweede Wereldoorlog, is een tweede mythe ontstaan over de pro-Israëliësche houding van de Nederlandse regering, waarin zowel Arabieren als Israëlië's geloven'. 2. 'Bij de analyse van buitenlands beleid dient primair aandacht te worden besteed aan het waarneembaar gevoerde beleid en pas in de tweede plaats aan de mogelijke instanties en perceptie van beleidsvoerders'. Soetendorp